

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n muuttamisesta (HE 59/2023 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Arja Rупonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Susanna Grimm-Vikman, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitussihteeri Titta Honkala, sosiaali- ja terveysministeriö
- etuuspäällikkö Kirsi Airinen, Kansaneläkelaitos
- toimitusjohtaja Katariina Poskiparta, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö
- sosiaalipolitiikan asiantuntija Henri Kontkin, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettua lakia ja Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia. Esitys liittyy sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen tulkintaan ja rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain 1.5.2023 voimaan tulleisiin muutoksiin.

Esityksen mukaan tutkinto-opiskelijat EU- ja ETA-valtioista, Sveitsistä tai Isosta-Britanniasta ja Pohjois-Irlannin yhdistyneestä kuningaskunnasta vapautettaisiin opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitomaksun maksamisesta asetuksen mukaisesti. Näiden tutkinto-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta aiheutuneista kustannuksista perittäisiin korvaus opiskelijan sairaanhoidon kustannuksista vastaavalta valtiolta rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain mukaisesti. Ehdotettu muutos vaikuttaisi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon kokonaiskus-

Valiokunnan mietintö StVM 9/2023 vp

tannuksen rahoitukseen ja rahoitusosuuksien muodostumiseen, minkä vuoksi rahoitusta koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi ja tarkennettavaksi. Rahoitusta koskevissa säännöksissä on lakia toimeenpantaessa havaittu myös muita täsmentämistarpeita, josta syystä lain rahoitusta ja kustannusten korvaamista koskevia säännöksiä selkiytettäisiin vastaamaan esitystavaltaan valtion kehys- ja talousarvion laatimisprosessissa noudatettuja käsitteitä, menettelyjä ja määräaikoja sekä eri osapuolten velvollisuuksia ja vastuita. Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltolain rahoituksen periaatteet muuttuisivat ainoastaan siltä osin, kun lakiin lisättäisiin asetuksen ja rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain edellyttämät muutokset tutkinto-opiskelijoiden osuudesta opiskeluterveydenhuollon kokonaiskustannusten rahoituksessa. Muilta osin rahoituksen periaatteet eivät muuttuisi.

Esityksessä ehdotetaan myös opiskelijoiden terveydenhoitomaksun eräpäivien muuttamista niin, että Kansaneläkelaitos voisi lähettää tiedon maksuvelvollisuudesta läsnä oleviksi ilmoittautuneille opiskelijoille kohdennetusti ennen eräpäivää. Lisäksi tehtäisiin lähinnä tekniluoonteisia korjauksia eräisiin muihin opiskeluterveydenhuoltolain pykäliin säännösten selkiyttämiseksi.

Kansaneläkelaitoksesta annettuun lakiin tehtäisiin tekninen tarkennus korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettuun lakiin ehdotetuista muutoksista johtuen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2024 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Esityksen tavoitteena on saattaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettu laki (695/2019, jäljempänä opiskeluterveydenhuoltolaki) vastaamaan sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (883/2004, jäljempänä EU-koordinaatioasetus) siten, että korkeakoulujen tutkinto-opiskelijat EU- ja ETA-valtioista, Sveitsistä tai Isosta-Britanniasta ja Pohjois-Irlannin yhdistyneestä kuningaskunnasta (EU-tutkinto-opiskelija) vapautetaan opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitomaksun maksamisesta.

Esityksen tavoitteena on myös selkeyttää ja täsmentää korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon rahoitusta ja kustannusten korvaamista koskevia säännöksiä vastaamaan esitystavaltaan valtion kehys- ja talousarvion laatimisprosessissa noudatettuja käsitteitä, menettelyjä ja määräaikoja sekä eri osapuolten velvollisuuksia ja vastuita.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan opiskelijoiden terveydenhoitomaksun eräpäivien muuttamista, sekä muita, lähinnä teknisiä, opiskeluterveydenhuoltolakia selkeyttäviä muutoksia. Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:ään tehtäisiin lisäksi opiskeluterveydenhuoltolain muutoksista johtuvat tekniset täsmennykset.

Valiokunnan mietintö StVM 9/2023 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että ehdotetut muutokset selkeyttävät sääntelyä ja mahdollistavat säännösten nykyistä sujuvamman toimeenpanon. Valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttumattomina.

EU-tutkinto-opiskelijoiden vapauttaminen terveydenhoitomaksusta

Esityksen mukaan EU-tutkinto-opiskelijoiden vapauttaminen opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitomaksun maksamisesta perustuu EU-komission lain voimaantulon jälkeen antamaan epäviralliseen kannanottoon, jonka mukaan opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat EU-koordinaatioasetuksen mukaisia sairausetuksia, jolloin asetus tulee sovellettavaksi. Suomi on aikaisemmin pitänyt opiskeluterveydenhuollon palveluita asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle kuuluvina ennaltaehkäisevinä palveluina.

Terveydenhoitomaksusta vapauttaminen ei vaikuta EU-tutkinto-opiskelijoiden oikeuteen saada Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) tuottamia palveluja. EU-tutkinto-opiskelijoille annetuista palveluista aiheutuneet kustannukset peritään esityksen mukaan EU-koordinaatioasetuksen perusteella opiskelijan hoidosta vastaavalta valtiolta ja Kansaneläkelaitos korvaa YTHS:lle palvelujen antamisesta aiheutuneet todelliset kustannukset rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013, jäljempänä rajalaki) 20 a §:n perusteella valtion varoista.

Ehdotetun muutoksen vuoksi YTHS:n rahoitus koostuu jatkossa kansallisesta rahoitusosuudesta, joka katetaan valtion varoin ja muilta kuin EU-tutkinto-opiskelijoilta kerättävin terveydenhoitomaksuin, sekä EU-tutkinto-opiskelijoiden rahoitusosuudesta, joka koostuu opiskelijan sairaanhoidon kustannuksista vastaavalta valtiolta perittävistä opiskelijan hoidosta aiheutuneiden todellisten kustannusten mukaista korvauksista.

Ehdotetut muutokset vaikuttavat korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon kokonaiskustannusten rahoitusosuuksien muodostumiseen siten, että valtion varoista ja opiskelijoiden terveydenhoitomaksuista koostuvasta kansallisesta rahoitusosuudesta vähennetään EU-tutkinto-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon arvioitu noin 1,4 miljoonan euron suuruinen osuus. Opiskeluterveydenhuollon lopullisesta rahoitusosuudesta vähennetään vain YTHS:n todellisuuksissa rajalain perusteella saamat korvaukset Kansaneläkelaitokselta.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että EU-tutkinto-opiskelijoiden arvioidun rahoitusmäärän vähentäminen kokonaisrahoituksesta voi vähentää YTHS:n käytävissä olevaa rahoitusta johtuen EU-tutkinto-opiskelijoiden määrän arvioimiseen liittyvistä haasteista. Lisäksi YTHS katsoo, että EU-tutkinto-opiskelijoiden rahoitusta vähentävä määrä tulisi tarkistaa vuosittain palvelukäytön mukaan.

Valiokunta toteaa sosiaali- ja terveysministeriöltä saamansa selvityksen perusteella, että arvio EU-tutkinto-opiskelijoiden määrästä on tarkoituksenmukaista perustua ensisijaisesti olemassa olevaan tilastotietoon. EU-tutkinto-opiskelijat osoittavat maksuvapautuksen pääsääntöisesti toisen valtion myöntämällä sairaanhoidokortilla ja YTHS:n tulee edellyttää EU-opiskelijoilta sairaanhoidokortin näyttämistä, jolloin toteutuneet kustannukset voidaan periä Kansaneläkelaitokselta eivätkä ne jää valtion ja opiskelijoiden terveydenhoitomaksusta koostuvasta rahoitusosuudesta rahoitettaviksi.

Valiokunnan mietintö StVM 9/2023 vp

Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman selvityksen mukaan rahoitukseen mahdollisesti aiheutuva alijäämä on huomioitu hallituksen esityksen mukaisessa rahoitusmallissa siten, että lopullista korvausta määritettäessä rahoitusosuuksien täsmäyttämässä nimenomaisesti vähennetään vain YTHS:n Kansaneläkelaitokselta hakemat ja saamat korvaukset EU-tutkinto-opiskelijoiden terveydenhuollosta aiheutuneista todellisista kustannuksista eikä rahoitusvajetta muodostu. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että EU-tutkinto-opiskelijoiden maksuvapautuksesta aiheutuvan rahoitusmuutoksen vaikutuksia YTHS:n rahoitukseen seurataan.

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon rahoitussäännösten täsmäntäminen

EU-tutkinto-opiskelijoiden maksuvapautuksesta aiheutuvien rahoitusmuutosten lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opiskeluterveydenhuoltolain rahoitusta koskevia säännöksiä myös muilta osin. Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon rahoitus koostuu valtion ja Kansaneläkelaitoksen välisestä rahoitusprosessista sekä Kansaneläkelaitoksen ja YTHS:n välisestä rahoitusprosessista. Sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi vastaamaan nykyistä käytäntöä siten, että valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle talousarviovuoden aikana valtionrahoitusosuuden ennakkoon ja talousarviovuoden jälkeen vahvistetaan lopulliset rahoitusosuudet. Rahoituksen läpinäkyvyyden lisäämiseksi opiskelijaterveydenhuoltolain 2 ja 3 luvun sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi vastaamaan valtion kehys- ja talousarvion laatimisprosessissa yleisesti käytettyjä käsitteitä, menettelyjä ja määräaikoja.

Esityksen mukaan valtion talousarviossa määritellään jatkossa YTHS:n toimintaan kohdennettava enimmäisrahoitus, jonka voi ylittää vain lisätalousarviomenettelyllä. Enimmäisrahoituksen määrä on edelleen laskennallinen ja perustuu opiskelijakohtaisesta hyväksytystä kustannuksesta kerrottuna opiskelijamäärällä. Lopullinen korvaus ei ole esityksen mukaan enää laskennallinen, vaan enintään talousarviossa myönnetyn enimmäismäärän tai toiminnasta aiheutuneiden kustannusten suuruinen.

Myös voimassa olevan opiskeluterveydenhuoltolain 14 §:n säännöskohtaisten perustelujen mukaan hyväksyttävät kokonaiskustannukset määritellään valtiontalouden kehyksiä ja valtion talousarviota valmisteltaessa, mutta Kansaneläkelaitos on lain 22 §:n 1 ja 4 momentin mukaan korvannut YTHS:lle opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset perustuen opiskelijakohtaiseen hyväksyttävään kustannukseen ja arvioon opiskelijamäärästä. Korvauksen määrä tarkistetaan lopullisen opiskelijamäärän mukaisesti, mikä on kevät- ja syyslukukausien opiskelijamäärien keskiarvo.

Esityksen perustelujen mukaan muutos selkeyttää YTHS:n saaman korvauksen määräytymisperusteita ja helpottaa toiminnan suunnittelua, kun käytettävissä oleva määräraha on tiedossa ennen toimintavuoden alkua. Myös toimintavuoden aikana tarvittaessa myönnettävän lisämäärärahan myöntämisperusteita ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että lisämäärärahan myöntämisen perusteena olevan syyn ei tarvitse olla sekä äkillinen että ennakoimaton, vaan riittää, että se on joko äkillinen tai muutoin ennakoimaton.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on esitetty huoli esitetyn rahoitusmallin vaikutuksista YTHS:n rahoitukseen, koska opiskelijamäärän arvioinnissa on haasteita ja enimmäisrahoituksessa käytetty opiskelijamäärä voi myöhemmin osoittautua alimitoitetuksi, mikä johtaa YTHS:n pe-

Valiokunnan mietintö StVM 9/2023 vp

rusrahoituksen alijäämään. Lisäksi YTHS ei ole pitänyt perusteltuna opiskelijakohtaisen kustannuksen laskemista 319,90 euroon vuoden 2024 talousarviossa.

Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman selvityksen mukaan nykyinen opiskelijamäärään sidottu laskennallinen korvaus on ollut ongelmallinen, koska toimintavuoden aikana ei ole ollut selvyyttä lopullisesta rahoituksen tasosta ja opiskelijamäärään sidottu korvaus saattaa ylittää käytettävissä olleen vuotuisen enimmäismäärän jälkikäteen. Valiokunta korostaa, että ehdotetussa mallissa opiskelijamäärä on arvioitava todenmukaisesti, jotta enimmäisrahoitus perustuu todelliseen opiskelijakohtaiseen kustannukseen. Lisäksi valiokunta myös toteaa, että myös ehdotetussa mallissa opiskeluterveydenhuollon kokonaiskustannus on ylitettävissä, mutta vain eduskunnan päättämänä lisätalousarviomenettelyn kautta.

Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman selvityksen mukaan ministeriön näkökulmasta YTHS:n perusrahoitus ei ole alijäämäinen. Vuosien 2021 ja 2022 talousarvioissa YTHS:n toimintaan kohdennettiin valtion rahoitusta 65,8 milj. euroa, joka laskennallisesti merkitsee, valtion osuuden ollessa 77 prosenttia ja opiskelijoiden 23 prosenttia, 85,5 milj. euron kokonaisrahoitusta. YTHS:n tilinpäätöksen mukaan menot olivat 77,8 milj. euroa vuonna 2021 ja 81 milj. euroa vuonna 2022. Lisäksi vuonna 2021 YTHS käytti valtionavustuksia 1,2 milj. euroa ja 4 milj. euroa vuonna 2022. Yhteensä käytetty rahoitus oli siten vuonna 2021 vajaa 80 milj. euroa ja vuonna 2022 noin 85 milj. euroa. Vuonna 2023 kokonaisrahoitus on 86,4 milj. euroa ja 89 milj. euroa vuonna 2024.

Selvityksen mukaan vuosina 2021 ja 2022 talousarvion mukainen opiskelijakohtainen kustannus oli arvioitu 310,90 euroksi. Toteutunut opiskelijakohtainen kustannus oli kuitenkin kyseisinä vuosina 287,80 euroa ja 286,20 euroa. Vuodelle 2023 opiskelijakohtainen kustannus on arvioitu 320,16 euroksi ja 319,90 euroksi vuodelle 2024. Opiskelijakohtaisen kustannuksen pieni alenema johtuu ministeriön selvityksen mukaan opiskelijamäärän todenmukaisemmasta arvioinnista ja EU-tutkinto-opiskelijoiden laskennallisesta poistamisesta.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että korkeakouluopiskelijat ovat korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon vuoden 2021 alusta voimaan tulleen uudistuksen jälkeen kokeneet pääsyn YTHS:n palveluihin haastavana ja painottaa rahoituksen riittävyyden merkitystä. Valiokunta edellyttää, että YTHS:n perusrahoituksen riittävyyttä ja tarkoituksenmukaisuutta seurataan ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin rahoituksen muuttamiseksi, jos rahoitusmalli vaarantaa korkeakouluopiskelijoiden riittävien terveystalvelujen saatavuuden. (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*)

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty myös huomiota siihen, ettei lakiehdotus sisällä siirtymäsäännöstä, mikä tulisi vaikuttamaan YTHS:n vuoden 2023 lopulliseen korvaukseen. Valiokunnan ministeriöltä saaman selvityksen mukaan esitetyllä muutoksella ei ole vaikutusta vuoden 2023 talousarvioon ja YTHS:n saamaan korvauksen vuodelta 2023. Jos opiskelijamäärä poikkeaa talousarviossa määritellystä, kokonaiskorvauksen määrää on mahdollista lisätalousarviolla korottaa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on nostettu esille myös YTHS:n saamien lahjoitusvarojen huomioon ottaminen kokonaisrahoituksessa. Valiokunta pitää tärkeänä, että lahjoitusvarojen

Valiokunnan mietintö StVM 9/2023 vp

huomioon ottamista YTHS:n kokonaisrahoituksesta selvitetään. Tämä edellyttää, että lahjoitusvarojen käyttö erotellaan YTHS:n lakisääteisestä toiminnasta. Lisäksi tulee selvittää, mitä palveluita lahjoitusvaroin olisi tarkoitus tuottaa. (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*)

Terveydenhoitomaksun eräpäivä

Terveydenhoitomaksun eräpäiviä ehdotetaan esityksessä myöhennettäväksi niin, että Kansaneläkelaitos voi jatkossa lähettää korkeakouluun läsnä oleviksi ilmoittautuneille opiskelijoille henkilökohtaisen tiedon maksuvelvollisuudesta ennen eräpäivää.

Valiokunta pitää opiskelijoiden oikeusturvan ja terveydenhoitomaksun keräämisen turvaamisen kannalta tärkeänä, että opiskelijat saavat riittävän ajoissa tiedon maksuvelvollisuudestaan ja maksamiseen liittyvästä menettelystä. Ehdotetun muutoksen johdosta Kansaneläkelaitos pystyy paremmin kohdentamaan tiedottamistaan, mikä vähentää myös viivästymismaksuista opiskelijoille aiheutuvia lisäkustannuksia sekä maksujen päätymistä ulosottoon.

Opiskeluterveydenhuoltoa koskevan sääntelyn jatkokehittäminen

Hallituksen esityksessä on tunnistettu myös opiskelijaterveydenhuoltolain laajempia muutostarpeita, joita ei ole sisällytetty nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen. Valiokunta pitää lainsäädännön jatkokehittämistä tärkeänä sen varmistamiseksi, että korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat terveydenhuoltolain mukaiset ja että palvelujen kustannuksia voitaisiin jatkossa seurata ja arvioida nykyistä paremmin.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 59/2023 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy kaksi lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön rahoituksen riittävyttä ja tarkoituksenmukaisuutta sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin rahoituksen muuttamiseksi, jos rahoitusmalli vaarantaa korkeakouluopiskelijoiden riittävien terveyspalvelujen saatavuuden.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää ja valmistelee tarvittavat lainsäädäntömuutokset, jotta Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö voi vastaanottaa lahjoituksia niiden vaikuttamatta säätiön perusrahoitukseen.*

Valiokunnan mietintö StVM 9/2023 vp

Helsingissä 9.11.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Kim Berg sd
jäsen Hilikka Kemppi kesk
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Ville Merinen sd
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Päivi Räsänen kd
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Oskari Valtola kok
jäsen Henrik Wickström r
jäsen Ville Väyrynen kok
varajäsen Jari Koskela ps
varajäsen Laura Meriluoto vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen

Valiokunnan mietintö StVM 9/2023 vp
Vastalause

Vastalause

Perustelut

Hallituksen esityksessä voimassaolevan lain 3 luvun 22 §:sta esitetään poistettavaksi kohtaa, jonka mukaan YTHS:lle suoritettavan korvauksen määrä tarkistetaan lopullisen opiskelijamäärän mukaisesti. Muutoksen myötä korvaus voisi olla enintään talousarviossa myönnetyn enimmäismäärärahan tai YTHS:n toiminnasta aiheutuneiden kustannusten suuruinen.

Nykyisin tarkistaminen tehdään siten, että opiskelijakohtainen kustannus kerrotaan korvausvuonna läsnä olevaksi ilmoittautuneiden opiskelijoiden keskiarvolla, josta muodostuvat opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävät kokonaiskustannukset ja lopullinen korvauksen määrä.

YTHS:n mukaan opiskelijamäärän arviolla on sen toiminnan ja rahoituksen suunnitteluun merkittävä vaikutus. Viime vuosina valtion talousarvion ja läsnä oleviksi ilmoittautuneiden opiskelijoiden määrässä on ollut merkittävä ero.

Lopullisen korvauksen laskentamekanismissa toteutuneen opiskelijamäärän huomioimatta jättäminen on omiaan heikentämään YTHS:n saamaa lopullista rahoitusta suhteessa nykytilaan sellaisissa tilanteissa, joissa toteutuneet opiskelijamäärät ovat arvioitua merkittävästi suurempia.

YTHS:n oman arvion mukaan muutokset eivät ole vain teknisluonteisia, kuten hallituksen esityksessä annetaan ymmärtää. Ennen nykyisen rahoitusmallin muuttamista edellä kuvatulla tavalla tulisi uudistuksen vaikutukset YTHS:n rahoitukseen ja toimintaan arvioida huolellisesti ja tarvittaessa huomioida perusrahoituksen tasossa. Siksi lain 3 luku tulisi toistaiseksi säilyttää nykyisessä muodossaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Vastalauseen muutosehdotukset) ja

että 2. lakiehdotus hylätään.

Valiokunnan mietintö StVM 9/2023 vp
Vastalause

1.

Laki

korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) 32 §,
muutetaan 2 §:n 3 momentti, ~~2 ja 3~~ luku, 24 §:n 2 momentti, 25 §:n 1 momentti, 27 §:n 2 momentti, 29 §, 31 §:n otsikko ja 4 ja 5 momentti sekä
lisätään 3 §:ään uusi 2 momentti, 24 §:ään uusi 3 ja 4 momentti ja lakiin uusi 34 a § seuraavasti:

(Kuten StVM) 2 ja 3 §

2 luku

Opiskeluterveydenhuollon rahoittaminen

(Kuten StVM) 14—20 §

3 luku

~~Opiskeluterveydenhuollon kustannusten korvaaminen~~

~~21 §~~

~~Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle suoritettava ennakko~~

~~Kansaneläkelaitos maksaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle opiskeluterveydenhuollon kansallisen rahoitusosuuden ennakkoa palvelujen tuottamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Ennakko sisältää valtion osuuden ennakon sekä kertyneen terveydenhoitomaksun tuoton.~~
~~Kansaneläkelaitos suorittaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle ennakon neljässä erässä vuoden aikana.~~

Valiokunnan mietintö StVM 9/2023 vp
Vastalause

~~22 §~~

~~*Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle suoritettava lopullinen korvaus*~~

~~Kansaneläkelaitos tarkastaa opiskeluterveydenhuollon tuottamisesta aiheutuneet kokonaiskustannukset ja toiminnalle asetettujen laatua, vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevien tavoitteiden toteutumisen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tili- ja toimintakauden päätyttyä.~~

~~Kansaneläkelaitos vahvistaa opiskeluterveydenhuollon tuottamisesta aiheutuneet kokonaiskustannukset sekä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle maksettavan edellisen vuoden opiskeluterveydenhuollon lopullisen korvauksen. Kansaneläkelaitos vähentää vahvistamistaan kokonaiskustannuksista Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain 20 a §:n perusteella maksetut korvaukset sekä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön saamat muut tuotot. Lopullinen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön saama korvaus voi olla enintään opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten suuruinen vähennettynä edellä mainituilla korvauksilla ja tuotoilla.~~

~~Jos Kansaneläkelaitos havaitsee l-momentin mukaista tarkastusta suorittaessaan, että Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle on maksettu liikaa ennakkoa, se tekee päätöksen liikaa maksetun ennakon (*ylijäämä*) palauttamisesta. Jos tarkastuksen perusteella Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöllä on oikeus ennakkoa suurempaan korvaukseen (*alijäämä*), Kansaneläkelaitos maksaa ennakon ja lopullisen rahoitusosuuden erotuksen. Rahoituksen yli- tai alijäämä huomioidaan kansallisen rahoituksen vahvistamisen jälkeen maksettavassa ennakkoerässä.~~

~~Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rahoituksen toteuttamisesta.~~

~~23 §~~

~~*Takaisinperintä*~~

~~Jos Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö on käyttänyt opiskeluterveydenhuollon kustannusten kattamiseen tarkoitettua rahoitusta muuhun kuin tämän lain mukaiseen toimintaan, Kansaneläkelaitos tekee päätöksen takaisinperinnästä.~~

~~Takaisinperintä voidaan ottaa huomioon seuraavissa Kansaneläkelaitoksen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle maksamissa ennakoiden maksuerissä.~~

24, 25, 27, 29, 31 ja 34 a §

(Kuten StVM)

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 .

**Valiokunnan mietintö StVM 9/2023 vp
Vastalause**

Helsingissä 9.11.2023

Laura Meriluoto vas
Ilmari Nurminen sd
Kim Berg sd
Ville Merinen sd
Hilkka Kemppi kesk
Krista Kiuru sd